

ПРИЈЕДЛОГ БУЏЕТА ОПШТИНЕ ФОЧА ЗА 2024. ГОДИНУ

(Образложење)

Законски основ

Закон о буџетском систему Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 121/12, члан 28.) предвидио је календар припреме и доношења буџета општина и градова. Овај буџетски календар је предвидио тачне датуме до којих би локалне заједнице требале урадити одређене радње на припреми и усвајању буџета. Најзначајнији рокови из буџетског календара су следећи:

- 1. новембар – надлежни извршни општински и градски органи управе утврђују нацрт буџета и достављају га Министарству ради добијања препорука,
- 15. новембар – скупштине општина и градова се изјашњавају о нацрту буџета,
- 20. новембар – извршни општински и градски органи управе Министарству достављају приједлог буџета на сагласност,
- 5. децембар – приједлог буџета општине и града за наредну фискалну годину, усаглашен са Министарством, извршни орган општине и града доставља скупштини општине и града на усвајање,
- 15. децембар – скупштина општине и града доноси одлуку о усвајању буџета за наредну фискалну годину и
- 24. децембар – општински и градски органи управе Министарству достављају усвојен буџет, одлуку о усвајању и одлуку о извршењу буџета за наредну фискалну годину.

Према буџетском календару дефинисаним Законом о буџетском систему, рок за усвајање буџета локалних самоуправа за наредну годину је 15. децембар текуће године.

Основни елементи приједлога буџета Општине Фоча за 2024. годину

Методолошки посматрано, припрема буџета се ради на бази поређења са последњим усвојеним буџетима или са процјеном извршења буџета за претходну годину, те уврштавањем нових или елиминације старих буџетских позиција у зависности од карактера и специфичности буџета који се припрема. У табеларном дијелу приједлога буџета поређење је вршено са усвојеним буџетом за 2023. годину али је приликом планирања појединачних буџетских позиција утврђиван износ извршења у текућој години у моменту израде приједлога.

Приједлогом буџета Општине Фоча за 2024. годину, буџетска средства и буџетски издаци су планирани у износу од 21.850.000 КМ.

Буџетска средства

Свако планирање буџета, ако се изузме задуживање, почиње од планирања и процјене стране прихода и примитака, тј. буџетских средстава чије остварење је реално. Укупна буџетска средства за 2024. годину су планирана у износу од 21.850.000 КМ. Ово је реалан износ који Општина Фоча може остварити и свако планирање преко овог износа на почетку године отворило би простор за стварање издатака чије покривање буџетских средствима не би било могуће.

Са друге стране, потцијењивање буџетских средстава онемогућује или пролонгира реализацију важних активности који се планирају из буџета, а свако планирање таквих активности касније захтјева доста времена, усвајање ребаланса, краће рокове и сл.

710000 – Порески приходи

Порески приходи су планирани на бази очекивања реализације ових прихода у 2023. Години.

Порез на лична примања је током 2022. године умањен са 10% на нето лична примања на 8% на бруто примања. Ово је условило да и мања лична примања могу да остваре у потпуности порески одбитак (лично примање је ослобођено обрачуна пореза до 1.000 КМ бруто износа). Међутим, ово није смањило наплату пореза на лична примања – напротив. Обзиром да је став законодавца такав да би требало да се смањи количина и износ уговора о дјелу, повећана су стопе пореза на ове уговоре (13%). Све ово је условило да локалне заједнице осјете благо повећање прихода по овом основу и то могу очекивати током 2024. године. Порез на лична примања је дијељени порез и дијели се у размјери 75% Република : 25% локалне самоуправе.

Приходи од пореза на додату вриједност који прикупља Управа за индиректно опорезивање су нацртом буџета планирани на нивоу од 9.600.000 КМ. Ово је пројектовани износ за нашу општину од стране Министарства финансија, те за веће износе Општина Фоча неће моћи добити сагласност Министарства финансија. Важно је поменути да постоји вјероватноћа да остварени приходи по овом основу буду већи (због опрезног планирања прихода од ПДВ-а који се тешко може тачно предвидјети) али се дешавало и да приходи од ПДВ-а буду мањи у текућој него у претходној години (2012./2013. и 2019./2020. година).

720000 – Непорески приходи

Препорука 1 - Министарства финансија је била да се реалније планира износ на економском коду 720000 – непорески приходи. Приједлогом буџета за 2024. годину непорески приходи су мањи за 8.000 КМ у односу на нацрт буџета. Непорески приходи су планирани једним дијелом упоређујући буџетски план за 2023. годину а дијелом према информацијама којим локална управа располаже за следећу годину.

Значајно повећање на економском коду 7212 – Приходи од закупа и ренте се односи на ренту за изградњу новог објекта студентског дома у износу од 363.000 КМ.

Такође, значајно повећање је планирано на економском конту 7224 – Накнаде по разним основама, које су већ видљиве на извршењу у моменту израде овог документа, а уобзирене су и у приједлогу ребаланса за 2023. годину.

730000 – Грантови

Грантови из земље су планирани у износу од 80.000 КМ. Општина Фоча овај износ годишње прикупља за организацију спортских и других манифестација кроз донације. Иако постоје најаве одређених значајнијих донација, Општина Фоча у моменту израде приједлога буџета за 2024. годину има потписан уговор о намјенском кориштењу донираних средстава (санација путне инфраструктуре у повратничким срединама) са Федералним министарством расељених особа и избјеглица у износу од 18.544,50 КМ.

780000 – Трансфери

Трансфери од ентитета, јединица локалне самоуправе, фондова и осталих нивоа власти су планирани према подацима које Центар за социјални рад има у моменту израде приједлога буџета за 2024. годину, тј. приходима које остварује од Министарства здравља последњих мјесеци. Министарство здравља финансира половину расхода Центра за социјални рад за додатак и његу као и укупан износ личних инвалиднина, које локалне заједнице приказују и као приход и као расход.

Препорука 2 - Министарства финансија је била да се реалније планира износ на економском коду 787200 – трансфери од ентитета. Приједлогом буџета за 2024. годину, трансфери од ентитета су умањени за 100.000 КМ у односу на нацрт буџета. Планирање средстава на вишем нивоу на овом коду је резултат свеукупних повећања по основу раста просјечних плата и броја корисника социјалне заштите у 2023. години у односу на 2022. годину. Из тога разлога, реално је очекивати да ће давања корисницима социјалне заштите номинално расти и у 2024. години.

810000 – Примци

Примци за нефинансијску имовину су планирани у износу од 149.000 КМ.

920000 – Примци од задуживања

Приједлогом буџета за 2024. годину планирана су кредитна средства у износу од 5.000.000 КМ за финансирање капиталних инвестиција. Скупштина општине Фоча је донијела одлуку о прихватању кредитног задужења број: 01-022-88/23 од 09.11.2023. године. Министарство финансија је дало сагласност (број: 06.04/400-959-1/23 од 14.11.2023. године) Општини Фоча да се кредитно задужи према условима који су дефинисани поменутом одлуком.

930000 – Остали примци од других нивоа власти

Општина Фоча је приједлогом буџета за 2024. годину планирала да реализује 183.000 КМ по основу осталих примитака од других нивоа власти. Једним дијелом је ријеч о приходима од Фонда дјечије заштите за породиље запослене у Општини Фоча и корисницима буџета Општине Фоча, а другим дијелом се односе на поврат ПДВ-а за изградњу водовода у Миљевини. Такође, на истом овом синтетичком конту евидентирају се и примци од Фонда здравственог осигурања по основу боловања преко 30 дана.

Приликом планирања приходовне стране буџета, урађени су прорачуни појединачних буџетских позиција (динамика и мјесечни планови), консултовано је Министарство финансија око пореза на додату вриједност а као основу су кориштени референтни подаци прикупљених прихода ранијих година.

Буџетски издаци

Повећање прихода је највећим дијелом изазвано порастом цијена (што омогућава знатно већи износ ПДВ-а који држава убире на тако повећане цијене), на исто такав начин се одражава и на буџетске издатке. Велики број роба, услуга и радова је значајно поскупио и јако отежава планирање буџетских издатака за наредну годину.

411000 – Расходи за лична примања запослених

Препорука 3 - Министарства финансија је била да се смањи планирани износ на економском коду 411000 – расходи за лична примања запослених. Детаљном анализом планираних расхода на овом економском коду као и сазнањима са којима располажемо у моменту израде овог документа, расходи су смањени за 85.100 КМ у односу на износ планиран нацртом буџета. Расходи за примања запослених у приједлогу буџета за 2024. годину су повећана у односу на усвојени буџет за 2023. годину за 12,37%. Наиме, током 2022. године је дошло до промјена гранских колективног уговора која су захтјевала усклађивање појединачних колективних уговора Општине Фоча и буџетских корисника. Такође, почетком 2023. године потписан је нови колективни уговор којим су повећани одређени коефицијенти запослених радника Општинске управе и корисника буџета којима се плате исплаћују путем општинског трезора. То је условило да и буџет за 2023. годину није довољан како би задовољио ове потребе.

Нацртом буџета за 2024. годину планирано је повећање бруто плата у износу од 11,16 %. Ово повећање укључује повећање основице са 125 КМ на 130 КМ што је повећање од око 4%. Такође, током 2024. године планиран је пријем 6-8 приправника у Општинској управи и буџетским корисницима што ће у бруту износити до 110 000 КМ. Конкурс за приправнике је расписан током октобра 2023. године.

Такође, топли оброк ће порасти за више од 10%, јер је за очекивати да је просјек плата у Републици Српској већи у 2023. години од просјека у 2022. години.

Значајне промјене у броју радника у 2024. години нису планиране (осим промјена проузрокованих пројектима, породилским одсуствима или боловањима или укидањем одређених радних мјеста а увођењем нових).

412000 – Расходи по основу коришћења роба и услуга

Препорука 4 - Министарства финансија је била да се смањи планирани износ на економском коду 412000 – расходи по основу коришћења роба и услуга. Приједлогом буџета за 2024. годину расходи на економском коду 412000 су смањени за 68.900 КМ у односу на износ планиран нацртом буџета. Планирање ове буџетске позиције је рађено на бази извршења буџета за 2023. годину у моменту израде овог документа.

Износи се већина ових издатака у периодима без инфлације може предвидјети, приликом планирања приједлога буџета за 2024. годину то је заиста тешко урадити. Ако томе додамо текуће одржавања и одржавања јавних и зелених површина (синтетичка конта 412500 и 412800) која су уско везани за временске прилике, стварање дивљих депонија, евентуалне одроне, кварове на инсталацијама и објектима који су у власништву Општине Фоча, јасно је да је јако тешко утврдити износе на овим позицијама који ће бити довољни за подмирење потреба 2024. године. Ситуацију понајвише отежавају путеви, тј.

трошкови одржавања локалних и некатегорисаних путева, који често услјед клизишта или неповољних временских услова захтјевају огромна улагања у санацију. Општина Фоча је и једна од највећих локалних заједница у Републици Српској (1115 км²) па је и дужина путева које одржава пропорционална величини општине.

413100 и 413300 – Расходи финансирања

Расходи финансирања обухватају камате по основу кредита код банака као и камате на емитоване обвезнице у земљи. Током 2024. године расходи по основу камата су повећани на 200.000 КМ. У 2024. години смо планирали реализацију кредита и расходе камате које ће Општина Фоча платити током грејс периода.

414100 – Субвенције

Приједлогом буџета Општине Фоча за 2024. годину предвиђено је повећање субвенција за запошљавање са 160.000 КМ, колико је било планирано буџетом за 2023. годину на 230.000 КМ. Разлог повећања је расписани јавни позив за пријем приправника, упућен према послодавцима током октобра 2023. године. Општина Фоча би према позиву финансирала нето плату док би послодавци плаћали припадајуће порезе и доприносе. Такође, субвенције за пољопривреду су повећане на 170.000 КМ.

415200 – Грантови у земљи

Ако се погледају планирана средства за грантове, и упореде са планом или процјеном извршења у 2023. години, јасно је да су готово све позиције повећане у складу са могућностима и буџетским оквиром Општине Фоча.

На позицији грантова нове позиције се односе на грант Студентском центру Фоча. Општина Фоча планира да у 2024. години подржи изградњу новог објекта студентског дома са учешћем у износу од 363.000 КМ, чиме би у име Студентском центра у Фочи уплатила у име инвеститора ренту и уређење за изградњу поменутог објекта.

Такође, Општина Фоча приједлогом буџета за 2024. годину планира грант ПВиК „Извор“ у износу од 70.000 КМ. У питању је комунално предузеће чији је Општина Фоча већински власник, а које је у овој грејној сезони преузело обавезу загријавања двије градске котловнице.

416100 – Дознаке на име социјалне заштите

Дознаке на име социјалне заштите су приједлогом буџета за 2024. годину повећане за око 26 %, тј. укупно 696.100 КМ.

Највећи дио донзака на име социјалне заштите се исплаћује од стране Центра за социјални рад и тенденција раста ових расхода се повећава из године у годину. Поред тога, у приједлогу су повећани износи дознака за помоћи борцима, породицама погинулих бораца и РВИ и износ за стипендије студената са територије Општине Фоча.

Поред тога, Општина Фоча наставља да повећава износ средстава за подршку наталитету и пронаталитетној политици. Приједлогом буџета, ова позиција је повећана са 150.000 КМ на 290.000 КМ.

511100 и 511200 – Издаци за нефинансијску имовину

Издаци на нефинансијску имовину се највећим дијелом планирају на организационом коду 00310110 – Скупштина Општине и одређују се програмима које Скупштина Општине усваја. Буџетске ставке представљају само оквир за израду програма. Обзиром да се програми финансирају из намјенских прихода, јасно је да треба што прецизније утврдити износе намјенских прихода па онда урадити програме према износу прикупљених намјенских прихода. Случај у коме би ови намјенски приходи могли покрити потребе које се исказују у програмима би био идеалан. Међутим, то у пракси баш и није случај па је потребно неким програмима додати ненамјенска средства да би се задовољиле одговарајуће потреба становништва.

Такође, тешко је и испланирати тачан износ намјенских прихода који ће се прикупити у току године, па општине планирају ова средства у дијелу за који сматрају да могу сигурно остварити или на бази података из претходне године ако је процјена да би се слични износи ових намјенских прихода могли поновити.

Оно што је карактеристично за Општину Фоча је да од прикупљених средстава од комуналних накнада и такси не може ни приближно да финансира комуналну потрошњу. Ова неуравнотеженост је посебно дошла до изражаја након укидања такси на истицање пословног имена правних лица.

Поред скупштинских програма приједлогом буџета за 2024. годину на организационом коду 00310110 – Скупштина Општине су планиране Инвестиције из кредитних средстава. Према Одлуци о прихватању кредитног задужења, то су:

- Изградња Дома за стара лица у насељу Миљевина, у износу од 2.500.000,00 КМ,
- Изградња санитарне депоније и набавка комуналне опреме, у износу од 1.000.000,00 КМ,
- реконструкција и асфалтирање локалних и некатегорисаних путева и улица у складу са Стратегијом развоја локалних путева и улица у насељу на подручју Општине Фоча за период 2020-2029. године и Планом капиталних инвестиција Општине Фоча за период 2024-2026. године, у износу од 1.500.000,00 КМ.

620000 – Издаци за отплату дугова

Издаци за отплату дугова у приједлогу буџета за 2024. су планирани у износу од 649.000 КМ. Износ је повећан због већег износа главнице и камате која доспијева у 2024. години по задужењу Општине Фоча код Европске инвестиционе банке за пројекат „Реконструкција водоводне и канализационе мреже у општини Фоча“.

630000 – Остали издаци

Аналогно средствима на приходовној страни буџета, Општина Фоча планира и издатке за лична примања радника на породилском одсуству или боловању. Такође, током године, требао би бити завршен и пројекат водоснабдијевања подручја Миљевине а Општина Фоча има обавезу плаћања ПДВ-а по фактурама.

БУЏЕТСКА ПОЛИТИКА У 2024. ГОДИНИ

Основне претпоставке на којима је заснован приједлог буџета Општине Фоча за 2024. годину:

- Обезбједити средства за рјешавање проблема одлагање отпада и наставити са уређењем и чишћењем јавних и зелених површина,
- Наставити активности на реализацији изградње зграде за младе брачне парове и партерног уређења,
- Наставити активности на обухвату имовине (земљиште, станови, пословни простори, гараже, јавне површине и др.), устројавање потребних евиденција и стављање исте у функцију стварања прихода у циљу одржавања стабилности буџета,
- Обезбједити средства за прибављање, реконструкцију или санацију инфраструктуре у Општини Фоча (путева, објеката, спортских објеката и сл.)
- Обезбједити нормално функционисање локалне самоуправе и буџетских корисника, те редовно измирење свих обавеза,
- Наставити активности на изналажењу екстерних извора финансирања кроз пројекте, јавне позиве и др.,
- Наставити са јачањем пронаталитетне политике и политике подстицања запошљавања на подручју Општине Фоча и
- Јачати невладин сектор и улагања у спорт, културу, социјалну заштиту угрожених категорија

Приједлогом буџета нису заборављени ни запослени у Општини Фоча, нити запослени у установама које послују у систему трезора Општине Фоча.

Одјељење за финансије